

Nr 18.

Av herr **Westman**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i gällande bestämmelser om stämpelbeläggning av handlingar om köp eller byte av fartyg.

I kungl. förordningen angående stämpelavgiften den 19 november 1914 stadgas uti 2 kap. 8 §.

»Följande enskilda handlingar skola, även där de äro utfärdade av offentlig myndighet, förses med stämpel på sätt här nedan stadgas.

Köp av fartyg, vars dräktighet överstiger 40 ton: avhandling där-om skall vid utgivandet förses med stämpel av 60 öre för varje fulla 100 kronor av köpesumman eller, där denna icke är till bestämt belopp angiven, av 15 öre för varje ton av fartygets dräktighet», samt uti 7 kap. 47 §:

»5. Utgivare av köpe- eller bytesbrev om fartyg skall för underlåtenhet att vid utgivandet förse dylik handling med stadgad stämpel böta två gånger den felande stämpelns belopp; dock vare minsta bot tjugufem kronor.

6. Där handling, i avseende å vars stämpelbeläggning ansvar i 1, 2, 3 eller 5 mom. stadgas, icke blivit av den, vilken stämpelbeläggnin- gen ålagat, försedd med behörig stämpel, vare även den, vilken så- som bevis om förvärvad rättighet mottager handlingen eller densamma för annans räkning försäljer, belånar eller till godkännande eller betal- ning företer utan att belägga den med felande stämpel, underkastad det för felaktig eller försummad stämpelbeläggning av handlingen stad- gade ansvar.»

Ifrågavarande stadganden, vilkas innebörd torde vara klar, till- lämpas, enligt vad jag erfarit, understundom i praktiken på ett högst

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 4 saml. 9 häft. (Nr 18—20.)

betänkligt sätt, varigenom icke obetydliga stämpelbelopp undandragas staten.

På vissa håll lär nämligen den praxis hava utbildat sig, att vid försäljning av fartyg först utfärdas ett köpekontrakt, i vilket den överenskomna köpeskillingen utsättes, och sedermera ett köpebrev, i vilket icke någon köpesumma alls angives, samt att endast köpebrevet stämpelbelägges och då med en stämpel av 15 öre för varje ton av fartygets dräktighet. Det sålunda erlagda stämpelbeloppet utgör ofta endast en bråkdel av det stämpelbelopp, som skulle hava erlagts, därest stämpeln beräknats efter köpesumman, och särskilt blir detta förhållandet i tider sådana som de närvarande, då fartygsprisen mångdubblats.

Ett försvar för tillvägagångssättet synes man vilja hämta dels av ordalagen i 8 § och dels därav, att i 47 § 5 mom., där ansvaret för underlåten stämpelbeläggning stadgas, endast talas om utgivare av »köpe- eller bytesbrev». I varje fall anse sig de personer, vilka enligt 6 mom. i samma § kunna bliva medansvariga för underlåtenheten, hava uppfyllt vad dem åligger, om de tillse, att köpebrevet i nämnt fall är stämpelbelagt efter tontalet. Detta till och med för den händelse i köpebrevet ett förut utfärdat köpekontrakt uttryckligen åberopas.

Mig synes det uppenbart, att det relaterade förfarandet är lagstridigt, åtminstone står det i strid med lagens mening. Med uttrycket »köpe- eller bytesbrev» i 47 § åsyftas givetvis samma dokument, som i 8 § benämnes avhandling, och därest två handlingar, ett köpekontrakt och ett köpebrev, utfärdas angående samma fartygsköp, äro de tillsammans att betrakta såsom ett, såsom en avhandling eller ett köpebrev, vilket uttryck man vill använda.

För att emellertid undanröja all tvekan och söka förekomma, att staten obehörigen undandragas stämpelbelopp, torde det vara behöfligt, att ifrågavarande bestämmelser i stämpelförordningen förtydligas, för vilket ändamål måhända vore tillräckligt, att ordalagen i 8 § ändrades till: »avhandling därom skall vid utgivandet förses med stämpel av 60 öre för varje fulla 100 kronor av den betingade köpesummans belopp eller, där bestämd köpesumma icke blivit betingad, av 15 öre för varje ton av fartygets dräktighet», samt att uttrycket »köpe- eller bytesbrev om fartyg» i 47 § 5 mom. utbyttes mot »avhandling om köp eller byte av fartyg», varjämte möjligen en bestämmelse borde tilläggas av det innehåll, att, därest rörande samma fartygsköp mer än en handling utfärdas, endast den ena av dem skall stämpelbeläggas och den andra förses med undertecknad påskrift om den verkställda stämpelbeläggnings.

Min uppmärksamhet har jämväl blivit fäst på ett sätt att helt undgå stämpelavgift vid fartygsköp. Stämpelförordningen föreskriver stämpelbeläggning endast i fråga om köp eller byte av fartyg, men icke i fråga om köp eller byte av lott i fartyg. Följaktligen blir, därest vid fartygsköp samme ägare utfärdar särskilda avhandlingar å olika andelar i fartyget, köpet stämpelfritt, även om andelarne tillsammans omfatta hela fartyget. Jag kan för övrigt icke se något skäl, varför icke köp eller byte endast av en lott i ett fartyg bör vara underkastat stämpelbeläggning. Det synes mig därför, som om en ändring även härutinnan vore av behovet påkallad. Bestämmes, att avhandling om köp eller byte av lott i fartyg, vars dräktighet överstiger 40 ton, skall beläggas med stämpel, kräver detta en ändring i ordalagen rörande stämpelbeläggning efter tontal, lämpligen av den innebörd, att stämpel skall erläggas för det tontal, som motsvarar lottens andel i fartygets hela tontal.

Väl inseende att, då skriftlig form icke är obligatorisk i fråga om fartygsköp, erläggandet av stämpelavgift kan helt och hållet undvikas genom att köpet icke avfattas skriftligen, anser jag dock, att då lagen föreskriver stämpelplikt för det fall att skriftlig form anlitas, — och detta torde till ömsesidig säkerhet i allmänhet ske —, lagens bestämmelser ock böra givas en sådan avfattning, att de såvitt möjligt icke lämna rum för uppenbart åsidosättande.

I sammanhang med dessa spörsmål borde tagas under övernående, huruvida icke bättre kontroll skulle kunna utövas över, att föreskriven stämpelbeläggning verkligen verkställles.

Med hänsyn till de omfattande fartygsförsäljningar, som just för närvarande äga rum, vore det synnerligen önskvärt, att de av mig åsyftade ändringarna i stämpelförordningen kunde komma till stånd så skyndsamt som möjligt, men då det icke är möjligt att utan en mera ingående undersökning framkomma med ett bestämt formulerat förslag, får jag, för den händelse icke vederbörande utskott, till vilket denna motion kommer att remitteras, skulle vilja utarbета och för riksdagen framlägga förslag till behövlige ändringar i angivna avseenden uti stämpelförordningen, vördsamt hemställa,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga under omprövning, genom vilka åtgärder här ovan anmärkta missförhållanden i avseende å stämpelbeläggningen av avhandlingar om

köp eller byte av fartyg må kunna avhjälpas, samt till riksdagen inkomma med det förslag, vartill denna prövning kan föranleda.

Stockholm den 21 januari 1916.

Axel Westman.
